

Iz celega sveta.

Delavnica Jožefa Nazareškega odkrita. Pri kopanju in zasledovanju starin, ki ga vodi neka angleška družba, so odkrili krasen rimski tlak iz mozaika, ki je zelo dobro ohranjen. Med drugimi se je tudi posrečilo odkriti delavnico Jožefa Nazareškega, ki je bila za časa cesarice Helene prezidana v kapelo, a jo je pozneje razrušil nek potres. Kapelo so sedaj po precejšnjih težkočah oprostili prsti in zemlje.

Grozn zločin pri poroki. Iz Madrida poročajo, da je tovarniški delavec Diario Perez napadel neko nevesto, ki je ravno po poroki zapuščala z ženitnikom cerkev, ter ji z nožem prerezal vrat, tako, da ji je skoro popolnoma odrezal glavo od trupla. Nevesta se je zgrudila na licu mesta mrtva na tla.

Skala padla skozi streho v hlev in ubila kravo. Dne 26. januarja je žena peka Ivana Može na Trsatu pomolzla kravo in se vrnila v kuhinjo. Tu je zaslišala naenkrat iz hleva močan ropot. Ko pride v hlev, vidi, da se je odrgala velika skala za hišo, padla na streho, jo prebila in se zvalila v hlev. Tam je padla ravno na kravo, ki je bila na mestu mrtva. Potrebnovali so tri ure, predno so jo odvalili s krave. Da bi bila Uršula Može le še par minut ostala v hlevu, pa bi bila tudi ona mrtva. Može ima okrog 1000 kron škode.

Huda zima na Ruskem. Iz raznih krajev Rusije poročajo o silnih snežnih viharjih. Na mnogih železnicah je bil promet ustavljen. Mnogo vlakov je obtičalo v snegu. Na cestah je bil nezmožen vsak promet. Mnogo ljudi je zmrznilo, istotako je poginilo mnogo živine. Po celi Rusiji je zavladala najhujša zima s silnimi snežnimi meteži in viharji. Iz Tobolskega poročajo, da je v zadnjih dneh zmrznilo v tobolskem okraju 18 oseb, 30 pa jih je bilo pokopanih v snežnih zametih.

Izseljevanje in ojačenje Slovanstva. Zadnja leta se izseljuje največ ljudi iz Italije in Avstro-Ogrske. Po uradnih zapiskih se je izselilo leta 1909 čez 625.000 Italijanov in čez 260.000 Avstrijcev in Ogrrov. Izseljenci pošiljajo navadno svoje priliranke v staro domovino svojem, ker pač v Ameriki ni varno imeti pri sebi večje svote denarja. V Italiji se ceni svota tega denarja na leto 650 milijonov. Razmeroma visoka je tudi svota, ki jo pošiljajo vsako leto avstrijski izseljenci v domovino; posebno veliki so n. pr. priliranke poljskih in rusinskih delavcev iz Nemčije. Končno se vrnejo izseljenci s priliranke sami nazaj v staro domovino. V prvih desetih letih lanskega leta se je izselilo preko obmejne postaje Tešin ob češko-saški meji 13.000 ljudi, vrnilo pa se jih je 18.000. Že več let se opazuje, da je vračajočih izseljencev več, kot onih, ki se izselijo. Pri izseljencih se opaža glede narodnosti sledeče: Slovani se vrnejo v staro domovino, kakor hitro so si kaj več prilirali. S tem se tudi kaže slovansko domoljubje. Drugače je pri Nemcih in Madžarih. Ti vprašajo le redkokdaj po staro domovino; če se jim le količkaj dobro godi, izva-bijo se celo svoje in prijatelje preko luže v Ameriko. Nemški listi se boje, da se bodo vsled tega pojavila ojačali Slovani v Avstriji, na škodo Nemcem in Madžarom.

Največja republika (Ljudovlada). Ako postane Kitajska ljudovlada, tedaj bo to največja ljudovlada na svetu. Prebivalstvo „nebeškega cesarstva“ — tako zovejo Kitajci svojo domovino — šteje nad 400 mi-

lijonov duš, in področje „cesarske srede“ zavzema skupno z Mongolijo, Mandžurijo, Tibetom in Turkestanom prostor 4.277.000 kvadratnih milj. Edina ljudovlada, ki bi se mogla nekoliko meriti s Kitajsko, bi bile ameriške Združene države z obsegom 4.571.000 kvadratnih milj (skupno z Aljaško in Havajskimi otoki), a prebivalstvo šteje komaj okoli 90 milijonov duš. Vse ostale ameriške ljudovlade imajo skupaj komaj 50 milijonov duš in kakih 8 milj. kv. milj.

Madžarske šole na Hrvaškem. Do leta 1890 je bilo na Hrvaškem samo 6 madžarskih šol, in sicer ena javna in pet zasebnih. Danes jih je že 70. Vzdržuje jih ravnateljstvo ogrskih državnih železnic in šolska družba „Julian“ (ogrski šulerajni). S posebno silo so se vrgli Madžari na Slavonijo, katero smatrajo za del Ogrske. — Ogrji in Nemci so enaki.

Znamenita miza. V mestu Puplin v Ameriki živi neki Wood, ki je naredil dosedaj še neprekosni u-motvor v obliki mize, sestavljene iz 100 milijonov posameznih lesenih kosov. Za to delo je potreboval nad leto dni časa ter je dobil na mednarodni razstavi države Missouri višnjeve svileni trak ali prvo darilo. Glavni deli te mize sestojijo iz belega smrekovega lesa. Mož je po poklicu mizar. Naredil je to znamenito mizo tekom enega leta zvečer doma v prostih urah. Tudi noge so sestavljene iz koščkov. Na celi mizi ni dobiti dveh sličnih ali enako vdelenih koščkov lesa eden poleg drugega.

Zaklad v puškini cevi. Neki pariški starinar je prodal nekemu nabiralcu starin staro arabsko puško. Ko je kupec pregledal puškino cev, je opazil, da je začepljena. Odprl je previdno cev in našel v njej kožnat možnjček, v katerem je bilo 243 dragoceni-h briljantov (dragih kamnov) in bisernih zrn. Med starinarjem in kupecem je nastal prepir, ker je kupec trdil, da je on s puško kupil tudi dragocenosti, za kate-re ni vedel ne on, ne starinar. Zaradi tega so dragocenosti shranili pri sodnji, ki odloči, na čigavi strani je pravica.

Znamenite številke iz Novega Jorka. Vsakih 40 minut dospe povprečno po en naseljenec v Novi Jork. Policija zapre vsake tri minute po eno osebo. Vsakih pet minut se rodi po en otrok. Vsakih 7 minut se vrši pogreb. Vsakih 13 minut se vrši poroka. Vsakih 42 minut se odpre kakšna nova trgovina. Vsakih 48 minut odpluje kakšen parnik iz pristanišča. Pri ponesrečbi se ubije vsako poldrugo uro kak človek. Vsakih 7 ur pride na kant kaka trgovina. Vsakih 8 ur se izvrši kak poizkus za roparski napad. Vsakih 8 1/2 ure se izvrši ena ločitev zakona. Vsakih 10 ur se izvrši kak samomor. Na vsak dan se izvrši kakšen roparski umor. Te številke se razumejo povprečno na podlagi uradnega letnega izkaza.

S kakimi poklici se peča avstrijsko prebivalstvo. Od 26 milijonov prebivalcev v naši državni polovici se peča 137 milijonov ljudi s poljedelstvom, 7 milijonov z industrijo, 26 milijonov je pri trgovini in prometu, 08 milijonov je penzionistov, 264.000 jih služi aktivno pri vojakih in 873.440 prebivalcev ima svobodne poklice ali pa je brez njih. V ogrski polovici, katera ima 19 milijonov prebivalcev, se jih peča s poljedelstvom 132 milij., 26 milij. jih je pri industriji, 1 milijon pri trgovini in prometu, 572.309 jih je v javni službi, 268.437 jih živi od vlog in pokojnine in 151.296 jih služi pri vojakih. V Bosni in Hercegovini pa se peča 88% vsega prebivalstva s poljedelstvom.

Lov v starem času. Nekdaj se je lov na nekate-re živali kaznoval s smrtjo. Na Francoskem je bilo

zadosti, da je kdo ubil zajca, pa so ga obesili. Na smrt so obsojali ljudi, ki so razprostirali mreže za lov golobov. Kdor je z lokom streljal na jelena, je bil privezan na kako živo žival in so ga pretepli. Ob času Ludovika XI. so bili trije plemenitaši in Flandrije na lovu na zajce; pri tem so zašli na posestvo plemenitaša Engueranda; čuvaji so jih vjeli. Enguerand jih je dal obesiti. Radi tega je bil obsojen na globo 10.000 frankov. Henrik IV. je podpisal smrtno kazen za neke kmete, ker so branili svoja polja od opustošenja od strani divjačine.

Roparski glavar, ki noče iz zapora. Vsled kraljevega pomiloščenja bi bil moral biti izpuščen iz zapora v Rimu 73letni roparski glavar Karmine Angelo, ki je svoj čas v Abrucih vodil veliko roparsko četo in je mnogo ljudi oropal in umoril. Pol svojega življenja je predsedel v ječi. Ko so mu naznanili, da ga je kralj pomilostil in da je prost, se je branil zapustiti jetnišnico, češ, da ni prosil pomiloščenja, in da je njegova edina želja, da bi umrl v jetnišnici.

Težek par. Samuel Keslex Dvew v Doverju v Združenih ameriških državah, ki tehta 457 funtov, si je izbral ženo, ki tehta 278 funtov. Ko je nastopila dvojica svoje svatbeno potovanje, sta se odpeljala s parom volov.

Nekaj zgodovine tobaka. Kajenje tobaka ima razumno kratko, a tem zanimivejšo zgodovino. Nikakor ni še tako dolgo tega, kar je kajenje splošno dovoljeno. V Rusiji so se leta 1634. odrezali nos tistemu, ki so ga zasačili pri kajenju. Ob tistem času so potisnili vsakemu mohamedancu, ki so ga dobili pri kajenju, pipo skozi nos in ga vodili po ulicah, da bi s tem odvrnili druge grešnike od kajenja. Toda že tedaj so bili navdušeni oboževalci kajenja, in neka stara zdravilna knjiga iz leta 1650. mu poje naslednji slavospev: To zelišče čisti grlo in glavo, omili bolečino in utrujenost, odpravi zobobol, obvaruje človeka pred kugo in ozdravi stare rane in izpušča je. Pred kratkim je izdala neka tobačna tovarna knjigo, kjer je natančno popisana zgodovina tobaka.

Potujoči mrlič. Iz Sarajeva poročajo o nekem nenavadnem slučaju v Zvorniku: Kmet Ljubomir Rakič je umrl v 46. letu svoje starosti vsled neke notranje bolezni. Mrtvec je ležal v sobi na mrtvaškem odru in ženske so kot običajno molile do večera pri krsti, na kar so odšle domov. Ko je prišla vdova nato nazaj v sobo, je opazila v svojo grozo, da je krsta prazna. Prestrašena je pobegnila in sklicala skupaj ostale ljudi po hiši. Preiskali so vse prostore, toda mrliča ni bilo nikjer. Končno so ga našli na poti v vrt ležati v beli mrtvaški obleki. Nobenega znaka življenja ni bilo v njem. Obrazne poteze pa je imel skrbne kot v velikih bolečinah in osteklenele oči odprte. Ni dvoma, da je Rakič na novo oživel na mrtvaškem odru ter zapustil krsto. To oživetje pa je trajalo le nekoliko hipov, kajti poklicani zdravnik je konstantiral z gotovostjo vse znake smrti. Nesrečna vdova je vsled tega dogodka hudo zbolela.

V mleku utonil. V sodu, v katerem je bilo več tisoč litrov mleka, je utonil mlekar Her. Her je peljal sod na trg v Novi Jork, ko je obstal voz v nekem jarku; sod se je preobrnil in padel na Herja, ki se je potem pod njim zadušil.

Moško truplo v vinskem sodu. Na Hood Road v Severni Ameriki so našli otroci vinski sod, v katerem je bilo truplo kakih 50 let starega Italijana. Morilo so bili umorjencu odrezali noge, da so mogli spraviti truplo v sod. Mož je bil z vrvoj zadavljen.

PODLISTEK.

Kako je Miha Lipnik čuval zdravnikove breskve.

(Zapisal Miroslav pri Sv. Marjeti ob Pesnici).

Razni stanovi in opravila na svetu zahtevajo tudi raznih ljudi s primernimi zmožnostmi, da jih izvršujejo. Narava sama skrbi, da se za vsak opravke, bodisi imeniten ali priprost, prijeten ali težaven, najdejo gotovi ljudje, ki ga z veseljem izvršujejo, kakor jim velevali izvoljeni poklic. Krojač bi n. pr. nikakor ne hotel menjati s kovačem, ki ves dan zbija in tolče po naklu ter pomiluje čevljarja, ki si pa veselo žvižga, ko sedi ves dan sključen na stolec in natezuje dreto, ter prezirljivo opazuje kosca na travniku, ko se le-ta poti pri težkem delu, da mu lije pet raz čelo, pa si vmes še prav veselo zanka...

Splošno se trdi, da je človek v vsakem stanu lahko zadovoljen in srečen, toda le, ako zadene pravi poklic! Kogar tedaj n. pr. pogosto muči žejpa, pa ve, da mu voda ne stori dobro, naj postane — krčmar! Dekle, ki ne čuti v mladosti nikakega veselja do kuhe, šivanja, pranja, in kar je še pač takih „nemumnosti“, pač pa je vsa vneta za nove, lepe obleke z raznimi podlagami, gubami in mašelji, trakovi in pankelji, ki ume svoje koderce „naštimit“ v lepo frizuro, ki zna sladko govoriti in lepo plesati, je vse to gotovo znamenje, da je kakor ustvarjena za — komedijantko, in naj ne zamudi svojega poklica, kajti sicer se ji lahko pripeti, da bo vkljub takim izbornim talentom kedaj na stare dni zapuščena, od vseh svojih sedanjih častilcev pozabljena, kajti nevhvaležnost je plačilo sveta, ždelo otožno v kaki črni bajti, kakor sova v otlj lesniki... A glej ga, skoraj bi bil pozabil, mislil sem vam praviti o...

Torej dalje: Tako je tudi Miha Lipnik že v rani mladosti spoznal svoje dušne in telesne zmožnosti ter bil uverjen, da je ustvarjen za kaj več, nego za

navadnega težaka, dasi je bil rojen v revni koči med delavskim ljudstvom. Nač vse ljuba in draga bila mu je zlata prostost, in skrbno se je ogibal vsega, kar bi mu utegnilo kratiti njegovo veselje; zato si pa ni hotel zbirati in grabiti premoženja, ki povzroča le nepotrebne skrbi, ni si hotel ustanoviti svojega doma, ne se dati vpreči v tesni zakonski jarem, ki omejuje ljubo prostost. Po svojem poklicu je bil — mešetar. Njegove izredno dolge, za potovanje nač vse pripravne noge, in pa gibčni jezik, storilo ga je za njegov važni posel res „moža na pravem mestu“. Kakor že omenjeno, ni imel nikjer svojega doma. Čemu neki? Saj se je počutil povsod domačega, a najraje se je vendar držal bolj svojega rojstnega kraja v lepi Pesniški dolini, od koder je na vse strani, kakor so pač nanesele okoliščine, izvrševal svoj poklic.

Ako je kdo n. pr. rabil konja, on je vedel za najbolj pripravnega; če je prišel v naš kraj tuj kupec kupovat svinje, trebalo je samo njega vprašati, koliko jih potrebuje; kdor je hotel kupiti ali prodati posestvo, vprašal je njega za svet. A najraje je posredoval pri vinskih in ženitovanjskih kupčijah, to pa zopet iz posebnih, njemu poznanih razlogov. Toda ako bi utegnil kdo to krivo umeti ter bi sodil Miha, da je pijanec, bi mu moral že takoj, da se njegovemu častnemu imenu ne stori krivica, povedati, da to ni res, kajti pil je samo takrat, kadar je bil žejen; le to slabo lastnost je menda že na svet prinesel seboj, da pa je bil zmiraj žejen; toda kaj je mogel za to!

A še drug, nič manj časten posel, mu je bil zupan. Teško je vsako leto pričakoval godu sv. Jakoba; ko so pričeli po naših vinskih hribih klopotati klopotei, mu je bilo znamenje, da se približuje zanj še-le pravi čas. Bil je namreč tudi že dolgoleten obdinski čuvaj goric, po domače le „otar“ imenovan. To bi ga bili morali videti našega junaka, ko je oblastno, kakor turški paša, oborožen od podplatov do klo-buka, stopal po okrožju, izročnem mu v varstvo. Na rami dolgocevnno puško še sicer bolj iz stare dobe, okrog pasu pripet usnjat korobač, v rokah grčavo, moč-

no okovano gorjačo, obraz ves zarastel s črno brado, to ga je storilo, da so imeli razni mali in veliki dolgoprstneži pred njim res velik strah. On se je tega tudi zavedal in bil nemalo ponosen na to. In pa to življenje! Komaj je zapustil opoldne gostoljubno kmetovo hišo, kjer so bili na razpolago sirovi štruklji ali mastne gibance, že ga je gori na vrhu klical iz kleti drug kmet: „Pojdi pit!“

Na „Gradišču“, ki je spadalo pod njegov „rajon“, imel je svoje gorice tudi zdravnik od Sv. Marjete. Nahajale so se v tisti gorici tudi izredno lepe, žlahtne breskve, kakoršnih ni bilo daleč na okrog nikjer, kakor samo se je v gorici Turjevškega mesarja na „Dolgem vrhu“, dobre četrt ure od tam, kar pa se spadalo že pod okrožje njegovega tovariša Rebernika, s katerim sta si bila dobra prijatelja. Sešla sta se pogosto v večerih ob meji svojih okrožij ter si pripovedovala svoje junaške čine.

Z onimi lepimi breskvami v zdravnikovi gorici imela je posebno gospodična, zdravnikova sestra in oskrbnica, prav posebno veliko veselja, ter „otarju“ obljubila, da dobi, ako bodo breskve „srečno dozorele“, kadar bodo spravljene, petak, ako pa ne... v nadaljevanje stavka je zamahnila z roko, in Miha, ki je bil bistre glave, je tako znamenje razumel.

Tudi njegovemu sosedu je mesar obljubil, da dobi, ako bodo breskve dobro stražil, poleg navadnega plačila še o Božiču „kos vola“ in pa vrč vina za praznike. In ker je imel Rebernik ženo in otroke, je tudi vedel ceniti take reči; ni čuda tedaj, da sta imela oba stražnika tudi prav posebno skrb za breskve, in vsled svojih neoporečnih posebnosti sta si bila tudi svesta svojega plačila. Toda ni dobro, pravijo, piti na medvedovo kožo, dokler je le-ta še v šumi. Ko pride namreč Miha nekega lepega jutra, veselo žvižgaje v zdravnikovo gorico pogledat k breskvam — o strah in groza — tiste zlatorumene, že tako lepo rudečkaste breskve vzela je bila tajna noč...! Le nekaj ostankov je še žalostno viselo po drevju.

(Koniec prihodnjic.)